

Posudek vedoucí bakalářské práce

Jméno diplomantky: Barbora Pirohovičová

Téma a rozsah práce:

Palestinská autonomie a vyjednávání o finální status Jeruzaléma: Posun ze sekulárního do religiózního nacionalismu, 61 str.

Téma a výzkumná otázka:

Tématem práce je postavení Jeruzaléma v izraelsko-palestinském sporu a otázkou je to, zda lze palestinskou pozici ve sledovaném období chápat jako náboženský nacionalismus. Práce přináší tezi, že v Palestině, jakož i v Izraeli, došlo k „posunu sekulárních nacionalistů směrem k náboženství“ a sledovat jej lze na postojích představitelů palestinské samosprávy (konkrétně Jásira Arafata) v neúspěšném vyjednávání o tzv. finálním statutu Jeruzaléma.

Obsah a argumentace práce

Autorka začíná velmi krátkým úvodem, kde klade otázku, zda lze u OOP hovořit o tzv. religiózním nacionalismu. V první části pojem náboženského nacionalismu M. Juergensmeyera uvádí a rozlišuje od sekulárního nacionalismu i islamismu a nastiňuje vývoj palestinského nacionalismu od sekulárního k náboženskému. Zajímá se zejména o formy nacionalismu, které kombinují sekulární pojetí národa a národní identity s náboženskými symboly. V druhé části vysvětluje, že právě postavení Jeruzaléma je klíčové pro oba religiózní nacionalismy, a opisuje důležitost Jeruzaléma pro obě palestinská náboženství a vztah islamistů i představitelů sekulárního palestinského nacionalismu, OOP, k Jeruzalému, mezi 60. a 80. lety 20. století. Třetí kapitola je věnována mírovému procesu a vyjednávání o finálním statutu Jeruzaléma.

Autorka prokazuje dobrou znalost literatury a s literaturou i dobře pracuje. Práce je stavěná jako originální argument na nebanální téma. Téma obratu k náboženství – zde k islámu, ale platí to, jak autorka zmiňuje, i pro židovskou politiku -- je velmi zajímavé, komplexní a zatím nesystematicky probádané. Zajímavé je zejména proto, že předchází vzestup islamismu o jedno až dvě desetiletí, a jak správně autorka zmiňuje, zahrnuje i zcela sekulární až sekularistické politiky jako Saddáma Husajna, egyptské prezidenty v čele s dnešním Abdelfattahem Sisím, ale i řadu dalších. Jde v něm nejen o reakci na vnitřní islamistické opozice v nominálně sekulárních muslimských diktaturách, ale i o instrumentalizaci náboženských symbolů pro budování soudržnosti, identity a kontroly, a reakci na měnící se politiku, ve které hrají kulturní složky stále větší roli poté, co se rozvojový motiv oslabil. K tématu neexistuje shrnující práce a je nutné ocenit, že autorka buduje argument na příkladu OOP velmi samostatně.

Úvod je velmi krátký: má nás uvést do otázky práce, tedy nemá ji jen telegraficky zmínit, ale také vysvětlit a prokázat její relevanci. Z takto krátkého úvodu není jasné, proč vás tzv. náboženský nacionalismus zajímá a jaké je spojení s Jeruzalémem. Otázce práce začínáme rozumět až na str. 30: „V této bakalářské práci se tážu, proč začal Arafat v 90. letech používat ve své rétorice islámské výroky a symboly a zda to můžeme považovat za posun do religiózního nacionalismu.“ Toto mělo být obsahem úvodu, stejně jako vysvětlení, jak bude tato otázka řešena. Bohužel na str. 30 dává autorka hned i odpověď: „Arafat na přelomu 80. a 90. let začal výrazně podporovat tehdejšího iráckého prezidenta Saddáma Husajna. Ideologický posun iráckého prezidenta lze vnímat jako ukázkový příklad ideologického posunu od sekulárního k religiózního nacionalismu.“

Řešení práce je značně narativní. Autorka věnuje velkou část práce podrobnému, a zajímavému, popisu událostí a analytické části mísí s popisnými. Zajímavější by bylo bývalo uvést otázku i argument v začátku, představit sled událostí v krátkém přehledu ve zvláštní kapitole v první polovině práce, a poté se věnovat argumentaci na podporu teze práce: tedy vykreslit sekularistická východiska Arafata,

poté doložit jeho posun k náboženské argumentaci a chování, a poté přinést vysvětlení, proč tomu tak bylo, a nakonec odpovědět na otázku, zda lze OOP/Arafata přiřadit k příkladům tzv. religiózního nacionalismu.

Tyto dvě poslední části by představovaly analytický přínos, pokud by byly takto zvlášť postaveny jako argument. Politická logika vnitřní konkurence k OOP, symbolický rozměr nacionalismu, stejně jako inspirace u jiných původně sekulárních lídrů, budování kultu osobnosti, reakce na protistranu, jsou argumenty, které v práci zaznívají, ale jsou „ztraceny“ v pasážích popisných a historických. Stejně autorka v samém závěru krátce odpovídá na otázku, zda Arafata přiřadit k náboženským nacionalistům. Bohužel nebyly tyto argumenty rozpracovány a zmiňuje je spíš okrajově. Příliš detailní a popisná povaha práce je zastínila.

Autorka by se mohla zamyslet nad tím, zda historický narativ v daném detailu k odpovědi na otázku přispívá, či zda není spíše samoúčelný a zda se nedal zkrátit na podstatné. Naopak rozpracování toho, co tzv. náboženský nacionalismus znamená, do jaké míry je v Arafatových projevech zastoupen, nebo i to, zda se např. postavení Hamásu neposunulo podobným národním směrem, by si zasloužilo větší prostor. Dále se mohla zamyslet nad tím, kde jinde se mohl příklon k náboženské symbolice projevit. Soustředění na popis postoje vůči Jeruzalému nestačí založit na náboženské symbolice města, ale bylo by dobré zdůvodnit skrze zamýšlení nad tím, kde všude se projevilo nebo mohlo projevit, a vysvětlením výběru právě tohoto tématu.

Ve shrnutí, akademické práci prospěje dobře promyšlený argument, od něhož se odvíjí organizace práce; tato práce je postavena na naraci, ve které se argumenty skrývají. Jelikož se ale jedná o BP, oceňuji snahu o samostatný argument, znalost rozsáhlé literatury, orientaci v komplexním problému, ve kterém autorka buduje vlastní argument. Pro DP doporučuji více se soustředit právě na tento argument, tedy strukturované zodpovídání výzkumné *otázky*, a méně na narativní představení tématu.

Forma

Práce je strukturovaná (oceňuji shrnutí kapitol), široce ozdrojovaná, a dobře formulovaná. V citování osob doporučuji uvádět celým jménem (ne „Arafat“)

Zhodnocení

Dobře zpracovaný text obsahuje originální argument v poměrně komplexní tématice; je dobře informovaná, strukturovaná. Její slabostí je narativita a malé soustředění na hlavní argument, který mohl být více rozpracován.

Navrhuji přijmout práci s oceněním výborně.

V Praze, 31. 8. 2022

Zora Hesová